

5

Toulouse, juli 1960

Aurélien Ricard was in de werkplaats achter zijn atelier op een kruk gaan zitten om het hout te bekijken dat hij een paar maanden geleden in een proefopstelling had gezet. Misschien had hij er wel honderd boeken over gelezen, maar het proces waarover hij informatie nodig had bleek niet beschreven te zijn en dus moest hij zelf proeven gaan ontwikkelen en uitvoeren. Natuurlijk wist hij als instrumentenbouwer het nodige over de eigenschappen van de materialen waarmee hij werkte, maar die kennis schoot in dit geval tekort. Hij was geen natuurkundige en hij kon er gezien de beperkte financiële middelen ook niet een raadplegen, en dus zocht hij zelf uit wat hij wilde weten, deed zelf proeven en dichtte zelf de hiaten in de kennis die beschikbaar was, maar te beperkt en te onvolledig voor wat hij ermee van plan was. Hij zag het meteen. Het hout was te vochtig geweest en er was bijna niets van over. Deze proef moest opnieuw. Teleurgesteld maar strijdbaar bekeek hij de andere opstelling. Die zag er beter uit. De technieken die Ricard toepaste om de snaren van schapendarm minder gevoelig te maken voor de klimatologische omstandigheden, waardoor een instrument snel ontstemde, moest hij tot een bepaald niveau zien terug te draaien. Terug naar de tijd waarin de moderne technieken nog niet of slechts summier bestonden. Nergens was echter gedocumenteerd tot welk niveau hij terug moest gaan en daarom moest hij ook dat zelf uit zien te vinden. De proef leek geslaagd, maar tegelijkertijd beseft Ricard wat een werk hem nog wachtte om het instrument een nuance, misschien zelfs minder dan een nuance anders te laten klinken.

Heel even liet hij de verboden gedachte toe: stel als hij er niet in zou slagen om ...

Hij slikte, daar mocht hij niet aan denken. Snel schakelde hij naar de herinneringen aan de dagen waarin Frankrijk werd bevrijd, de gelukkigste uit zijn leven en nog maar vijftien jaar geleden. Het was een trucje dat hij zichzelf had aangeleerd om te voorkomen dat zijn gedachten dreigden uit te gaan naar datgene wat hij niet mocht denken. Gelukkig ging de bel van de winkel. Er was een klant. Aurélien Ricard liet zijn proefopstellingen voor wat ze waren en liep naar de voorste ruimte waar hij zijn violen en cello's verkocht. Alleen violen en cello's. Hij had graag een groter aanbod gehad maar alleen kon hij dat niet aan en een werknemer was onbetaalbaar. Voorlopig deed hij het dus alleen en zoals hij het nu kon overzien, zou het altijd wel zo blijven.

In de winkel trof hij een meisje van een jaar of negen dat werd vergezeld door een oudere vrouw. Ricard kon niet zeggen of de vrouw de oude moeder van het meisje was of de jonge oma.

'Goedemiddag,' zei hij. 'Wat kan ik voor u betekenen?' Hij liep naar het meisje omdat hij vermoedde dat dat de beoogde violiste zou zijn en keek haar vriendelijk aan.

'Verkoopt u violen?' vroeg het meisje. Ze sprak met een iets te hoog stemmetje en uit al haar gedragingen sprak een grondige mate van timideit. Ricard lachte en maakte een weids gebaar in de ruimte om aan te geven dat de vele instrumenten die aan de muur hingen violen waren.

'Genoeg,' zei hij. 'Hoeveel wil je?' Het meisje giechelde en keek naar de vrouw.

'Eentje is voorlopig genoeg,' zei die.

'Dat lijkt mij ook,' gaf Ricard toe. 'Hoe heet je?'

'Anna.'

'Mooi, Anna, vertel eens, is de viool voor jou?'

Het meisje knikte.

'En speel je al viool?'

Ze knikte weer.

'Wat voor viool?'

‘Een kleine.’

‘Een kleine. Een sopraanviool dus.’

De begeleidende vrouw bevestigde met een knik.

Ricard lachte en vroeg aan het meisje of ze wat voor hem wilde spelen. Ze knikte weer.

‘Kom dan maar even mee naar achter.’ Gedrieën liepen ze naar een ruimte achter de winkel waar nog meer violen hingen. Dit waren duidelijk geen nieuwe violen.

‘Wat gebeurt er nu?’ vroeg de vrouw.

‘Ik wil Anna graag horen spelen,’ vertelde Ricard, ‘zodat ik kan bepalen welke viool geschikt voor haar is.’ Hij gaf haar een viool en vroeg wat ze kon spelen. De vrouw noemde wat namen van componisten en Ricard pakte een map met etudes uit een lade waaruit de vrouw een muziekstuk koos. Anna speelde het foutloos, maar wel zoals een negenjarige een dergelijk stuk zou spelen. Anna was geen uitzondering, geen virtuoos maar ook geen knoeier. Ricard besprak een aantal mogelijkheden met de vrouw en gaf haar de prijzen van de instrumenten. Ze zei dat ze erop zou terugkomen en vertrok na een ingetogen afscheidsgroet. Ricard liep terug naar zijn proeven terwijl hij voor zichzelf al had bepaald dat hij de vrouw en Anna niet meer terug zou zien. Hij bekeek de schapendarmen snaren die hij de afgelopen maanden had beproefd en was tevreden. Jammer dat de andere test over moest.

Aurélien Ricard had halverwege de jaren vijftig een besluit genomen. Een besluit dat voortkwam uit zijn onvermogen om te doen wat hij werkelijk wilde. In de oorlogsjaren had de tiener Aurélien de enorme tweeslachtigheid van de macht ervaren. Als inwoner van Toulouse maakten hij en zijn omgeving deel uit van het Vichy-regime onder leiding van maarschalk Philippe Pétain dat warme banden onderhield met nazi-Duitsland. Het noorden van Frankrijk was bezet door de Duitsers terwijl het zuiden met de vijand heulde. Aurélien zag hoe landgenoten de Joden in zijn omgeving bij de Duitsers aangaven

waardoor ze een wisse dood tegemoet gingen. Hij zag het gebeuren vanuit het zolderraam van zijn kamer en hij wist dat hij die nacht de slaap weer niet zou vatten. Op diezelfde kamer onderhield hij contacten met de buitenwereld via een oude buizenradio, hij luisterde naar de nieuwsberichten en af en toe stemde hij af op een zender die muziek uitzond. Op een avond in de herfst van 1941, nadat de mistroostigheid had toegeslagen door de nieuwsvoorziening en hij de radio wilde uitzetten, besloot hij nog even een muziekzender op te zoeken. Hij draaide aan de zenderknop en hoorde in eerste instantie geen muziek waarvoor hij in de stemming was. Toen hij dacht alle zenders te hebben gehad, hoorde hij ineens een viool. Geen begeleiding als piano of een orkest. Slechts de viool. Het was muziek die hem niet de gewilde vlucht uit de mistroostigheid bood, maar die de ellende bevestigde. En juist daarom bleef hij luisteren. Er was een hand, onzichtbaar, die hem verhinderde de uitknop te benaderen. Aurélien raakte overstuur van de muziek die zo intens, zo onvoorwaardelijk, bikkelhard en meedogenloos het leed beschreef dat hij dagelijks op de nieuwsberichten moest aanhoren en vanuit zijn zolderraam aanschouwde. Zijn vader was daarna het geluid van de doffe dreun gevolgd en was op de kamer van Aurélien uitgekomen. De jongen was bewusteloos geraakt. Zoveel emotie was teveel voor hem geweest. Het zou nog geruime tijd duren voordat Aurélien Ricard erachter zou komen waar hij naar had geluisterd. Hij had gezocht, hij had geïnformeerd bij radiostations, maar hij had het niet kunnen ontdekken. Tot hij het stuk tien jaar later weer hoorde bij de begrafenis van een oom. Hij had verstijfd op zijn stoel gezeten en was zijn overleden oom helemaal vergeten. Alle nieuwsberichten over Pétain, de Joden en Vichy waren voor zijn ogen langs gemarcheerd. De oorlog had weer messcherp op zijn netvlies gestaan. Toen, tijdens de begrafenis van zijn oom, was hij erachter gekomen dat hij had geluisterd naar een stuk van Johann Sebastian Bach. Het was een stuk met de naam *Chaconne*.

Net als alle kinderen en jonge mensen die iets willen wat ze mooi vinden, hun heeft geraakt of geëmotioneerd, wilde de jonge Aurélien vanaf het moment dat hij voor het eerst naar de Chaconne had geluisterd de viool bespelen. Ook hij wilde de mensen emotioneren met zijn spel zoals de onbekende violist dat in 1941 via de buizenradio met hém had gedaan. In de oorlogstijd bleek er echter niet aan een viool te komen te zijn en na de oorlog bleef dat zo. Hij zocht en vond echter een exemplaar in slechte staat dat binnen de budgettaire mogelijkheden lag en dat hij zelf begon op te knappen tot het een alleszins respectabel geluid produceerde. Aurélien kon gaan oefenen. Maar wat hij ook deed, hoe lang en hoe streng hij ook repeteerde, hij ontsteeg na twee jaar gedreven arbeid nog nauwelijks de grondbeginselen en de basistechnieken van de vioolkunst. Het zat er niet in.

Eerst was hij boos, toen was er verdriet en toen hij in zijn lot dreigde te gaan berusten, besloot hij een alternatief plan te maken. Hij had de oude viool die aanvankelijk niets waard was geweest, opgelapt tot een goed instrument. Misschien, zo dacht hij, lagen zijn vaardigheden daar. Niet het scheppen van de muziek zelf, maar het scheppen van het medium was de weg die god voor hem had uitgestippeld. Aurélien nam zijn rozenkrans en verzonk in gebed. Daarna wist hij het zeker. Hij werd vioolbouwer.

Als een soort vazal begon hij bij een instrumentenmaker die de draad na de oorlog, zo goed en zo kwaad het ging, weer had opgepakt en die zat te springen om goedkope arbeiders. De jonge Ricard zag het als een kans om het vak te leren, studeerde gretig en deinsde niet terug voor de klussen van minder allooi. Langzamerhand begon hij de vaardigheden te beheersen die hij nodig had voor een eigen atelier en een week voordat zijn werkgever hem wilde vertellen dat hij grootse plannen had met de jonge Aurélien, liet hij weten dat hij vertrok. Hij deed al het werk liever in eigen beheer. In de beginperiode huurde hij een klein deel van het pand in Rue de Chateaubriand maar later kon hij het zich veroorloven het helemaal te kopen. Hij begon zich in de

regio te manifesteren als instrumentenmaker, maar zijn specialisatie was en bleef het bouwen van de viool, de altviool en de cello.

Op een koude decemberdag in 1954, de winkel was nog onbezocht die dag en er kwam niet veel uit zijn handen, begon hij na te denken over wat hij eigenlijk wilde bereiken met zijn atelier en waarom hij er mee was begonnen. Hij plaatste het bordje *fermé* voor het raam, stookte het vuur nog even goed op en schonk teveel cognac in een waterglas. Het bouwen van violen was prachtig werk en het belegde ook zijn boterham, maar zou hij als vioolbouwer ooit kunnen genieten van muziek zoals hij van muziek zou genieten als hij zelf een muziekstuk als de Chaconne zou kunnen spelen? Neen, antwoordde hij zelf. Dat kon hij niet, maar het was wel de reden dat hij begonnen was met het bouwen van violen en het opzetten van het atelier.

Hij was op de verkeerde weg.

Zonder zich te realiseren dat hij de cognac veel te snel had opgedronken en zich in de automatische modus nogmaals inschonk, bedacht hij een plan. Geen ambitieus plan, zo kon het gewoonweg niet worden genoemd; het was gekkenwerk. Dat besef was er meteen en in de loop van de tijd, gedurende het proces, zou Aurélien Ricard ontdekken dat het nog vele malen absurder was dan hij in het begin had ingeschat. Maar hij was gebrand op succes, hij moest door. Zijn deel van de uitvoering, het deel waar hij het meeste vat op had, moest kloppen. Volledig kloppen. Het slagen van het tweede deel van zijn plan berustte voor zijn gevoel en inschatting echter voornamelijk op toeval. En dat feit verontrustte hem zeer. Ook al zou hij alles voor elkaar hebben, dan nog kon het mislukken van het tweede deel jaren werk teniet doen. Alles moest hij in het werk stellen om ervoor te zorgen dat het tweede deel van zijn plan goed zou uitpakken. Daar waar hij het kon beïnvloeden, moest hij dat doen. Maar nu nog niet. Eerst moest er een begin worden gemaakt met zijn eigen eerste stappen, zijn eerste doel. Pas als dat goed ging, kon hij beginnen met deel twee en intussen moest de winkel ook nog open blijven en moesten er violen worden gemaakt om de boel te financieren. Er was

werk te doen. Onvoorstelbaar veel werk. En de toekomst was onzeker, maar voor Aurélien Ricard was het vooruitzicht van onzekerheid, bikkelharte arbeid en lange werkdagen geen reden om van zijn plan af te zien. Hij zat simpelweg niet zo in elkaar. Dus nam hij het besluit dat zijn leven volstrekt om zou gooien. Er zou geen weg terug meer zijn, ook al was er niemand die hem tot verantwoording zou roepen. Behalve zichzelf.

6

Nivoliers, juni 2011

‘De eerste jaren waren zwaar, Kappa. Verbannen naar een godvergeten oord, zo zag ik het. Maar ik moest niet vergeten dat ik zelf de keuze had gemaakt. Het verlaten van de stad met al haar mogelijkheden, haar contacten, cultuur en levendigheid ging me slecht af. Ik kreeg er verlatenheid, natuur en ruimte voor terug. Ook de eenzaamheid lag op de loer, maar gelukkig is die me bespaard gebleven. Uiteindelijk was de keuze om te vluchten een bewust besluit en na een aantal jaren kreeg ik de regelmaat en de stabiliteit van een redelijk normaal leven te pakken. Ik heb mijn schapen, waarvan ik er af en toe een paar verkoop. Ik laat kaasjes maken van hun melk en ik verdien een bescheiden bedrag aan hun wol. Verder verbouw ik hier zoveel mogelijk groenten en fruit om mezelf te verzorgen. Alles wat overblijft ligt naast de kaasjes op de markt. Voor de mensen hier ben ik de herder van de Causses, slechts weinigen kennen mijn naam. Zo hoop ik onzichtbaar te blijven voor de mensen die naar mij op zoek zijn. Nadeel is echter dat ik op deze manier ook onvindbaar ben voor mijn zoon. Het leven is aanvaardbaar, misschien zelfs wel goed geworden, maar zonder de ellende waarin Milo en Aurélien Ricard mij hebben gestort, zou ik een andere keuze hebben gemaakt.’ Hij stopte met praten en keek Fons even aan.

‘Ik heb altijd zuinig geleefd,’ ging Morgon verder. ‘In de tijd dat ik nog met Chantal was, en in de periode samen met Milo natuurlijk, maar sinds ik hier woon, ben ik geld uitgeven als een soort kunst gaan beschouwen. Nog steeds probeer ik iets over te houden aan het einde van de maand. En dat kleine beetje geld leg ik apart voor het geval het nodig is. Voor als ze me vinden.’

Fons keek de oude man verbaasd aan.

‘Zegt u nu dat u spaart om een dure viool af te betalen?’

Morgon knikte. ‘Als ze hier morgen op de stoep staan, moeten ze kunnen zien dat ik mijn best ervoor heb gedaan.’ Hij nam een slok water uit zijn plastic flesje.

‘Daarom drink ik geen dure wijn; alleen niemendalletjes uit Pays d’Oc en Saint-Pourçain. Het maken van mijn eigen kaasjes, het bakken van mijn eigen brood, het is geen nostalgie zoals u misschien denkt, Kappa, maar noodzaak. Pure noodzaak. Zonder die inspanningen zal ik nooit in staat zijn om de viool van Milo te betalen.’

‘Mét uw inspanningen ook niet,’ zei Fons. Hij had er al spijt van voordat hij was uitgesproken. ‘Maar als u geen formeel adres heeft,’ filosofeerde Fons snel verder, om de aandacht van zijn onbeholpen reactie af te leiden, ‘dan heeft u ook geen bankrekening.’

‘Het is niet veel geld en ik heb het goed verstopt,’ antwoordde Morgon.

‘Dat mag ik hopen,’ zei Fons. Hij ging verzitten en strekte de stijve spieren in zijn benen. ‘Nou ja,’ zei hij toen, ‘zonder rekening kunt u ook niet rood staan. Dat is een prettige gedachte.’

‘U moest eens weten hoeveel ik rood sta; hoeveel schulden ik heb,’ antwoordde de oude man. ‘Ik weet het zelf niet eens.’

Hij liet de opmerking tussen hen in in de lucht hangen. Fons wachtte af; Morgon keek naar de lucht. ‘Ik weet het godverdomme zelf niet eens,’ herhaalde hij murmelend, terwijl hij de wolken bleef bestuderen. Toen stond hij op.

‘We krijgen beter weer.’ Hij liep een eindje van Fons weg en vertelde hem intussen dat hij het schapenverblijf ging controleren. Voor de nacht was het noodzaak dat het goed was afgesloten in verband met de eetlust van vossen en ander krapuul. Na een kwartier was hij terug. Ze aten terwijl de duisternis geleidelijk bezit nam van de hoogvlakte. Samen maakten ze het vuur aan. Plato was bij Morgon gaan zitten. Fons Kappa en Arthur Morgon staarden beiden in het vuur.

‘Waarom vertrekt u niet?’ vroeg Fons. ‘Waarom maakt u nu niet de keuzes die u zou hebben gemaakt als de vioolbouwer in Toulouse er niet was geweest?’

Morgon schudde heftig zijn hoofd.

‘Dit is nu mijn leven. Bovendien, wie zegt dat Ricard heeft opgegeven om mij te zoeken?’

‘Het is nu geen godvergeten oord meer, zoals u het hier net noemde?’ vroeg Fons.

‘Nee. Het is goed. Ik hoor hier, ik kan niets anders meer. Ik heb mijn verblijf hier in het begin dikwijls als een soort straf beschouwd. Een straf die ik mezelf heb opgelegd. Ik vond dat ik had gefaald in de opvoeding van mijn zoon; ik heb hem tussen mijn vingers door laten glijpen. De omstandigheden zijn nog steeds onbarmhartig en hard in bepaalde delen van het jaar, vooral als de meedogenloze winden de vlakten geselen en de regens dagenlang aanhouden. Maar het is mijn leven geworden en het is goed.’

‘Ja?’ vroeg Fons zich hardop af. ‘Is het echt goed?’ De toon verried dat hij niet geloofde wat de oude herder net had gezegd.

‘U zou uzelf eens moeten horen praten, mijnheer Kappa,’ reageerde Morgon luid. ‘Vertelde u een tijdje terug niet dat u in Nieuwegein woonde? Als ik het goed heb, bestond dat nog niet eens toen ik Nederland verliet. Ik ben er nog nooit geweest, maar afgemeten aan het esthetische niveau van stadsontwikkeling in de jaren zeventig, tachtig, kan ik me er een voorstelling bij maken. Dus als u mij nu een mes op de keel zou zetten om me een keuze af te dwingen tussen het gewapende beton in Nederland en de grilligheid van de rotsen, de ruige beplanting, en de wilde verscheidenheid aan fauna in deze streken,’ hij maakte een wijds gebaar met zijn armen, ‘dan werd het niet de treurnis die u kennelijk ambieert, Kappa.’

‘U heeft gelijk, Morgon. Ik ben veel te negatief over uw leven hier.’

‘Het is hier goed, Kappa. Als de man met de zeis mij komt halen, dan is dit het adres; hier moet hij zijn; niet in Parijs, niet in Toulouse,

niet in Amsterdam of Dokkum. Al mag hij van mij nog wel even wachten, de eindigheid duurt nog lang genoeg.’ De herder lachte.

‘Denkt u wel eens aan uw eindigheid, mijnheer Kappa?’

‘Nee,’ antwoordde Fons. ‘Zolang er geen aanleiding is, is het wat mij betreft zonde van de tijd om te gaan nadenken over iets waar we toch niet uitkomen.’

‘Maar we krijgen er ooit mee te maken. Vroeg of laat moeten wij allemaal onze activiteiten op deze mooie aarde staken om er vervolgens aan toevertrouwd te worden.’

Fons knikte.

‘We zijn vluchtig als een scheet, Kappa. Zelfs bij leven. Zelfs als we niet dood gaan.’

‘Wat wilt u zeggen?’

‘In de korte periode dat Milo studeerde aan het conservatorium, viel hij op door zijn talent. Hij werd gevraagd om in ensembles te spelen en hij kreeg kansen om zich te ontwikkelen als concertviolist. De groep mensen die zijn muziek prachtig vond, groeide explosief en zijn ster rees evenredig snel. Hij had waarschijnlijk toen al ingezien dat roem van tijdelijke aard was en dat het leven na de roem niet mee zou vallen, want hij trad in die periode op onder de naam van zijn moeder: Jean Milo Arnaud. Intussen schopte hij alle heilige huisjes over Bach aan flarden, streek de muzikanten en puristen tegen de haren in en verzuchtte tijdens openbare gelegenheden hardop, of hij nu echt de enige was die wist hoe de muziek van Johann Sebastian Bach moest worden gespeeld. Na amper twintig maanden viel de ster die Jean Milo Arnaud heette, en verdampte op zijn weg naar aarde in de dampkring. Milo Morgon stond weer met beide benen op de grond en hij deed alsof Jean Milo Arnaud nooit had bestaan. Daarna heeft hij nog een paar maanden op het conservatorium gezeten en in die tijd maakten we kennis met de vioolbouwer in Toulouse die Aurélien Ricard heette.’

‘Maar wat wilde u nu zeggen?’ vroeg Fons weer.

‘Ik heb de wereld een wonder geschonken, maar het was een wonder van korte duur. Als mensen je niet willen, stop er dan maar mee. Dan ben je aan de goden overgeleverd.’ Morgon ging verzitten op de *Sancta Sedes*, nam een klein trekje van zijn pijp en blies de rook zorgvuldig omhoog. Toen keek hij op, alsof hij zich ineens iets herinnerde.

‘Vergelijkt u het maar met muziek,’ zei hij. ‘Muziek is, net als het leven, eindig. Altijd is er een moment dat de muziek stopt. De dirigent beweegt zijn baton naar beneden en het orkest zwijgt. Op dat moment is er niets meer. De muziek is weg, maar is het ook echt weg? Bestaat de muziek nog op de momenten dat het niet wordt gespeeld?’

Fons haalde zijn schouders op. Hij wist het niet en antwoordde niet.

‘Muziek is opgeschreven in de partituren die alle muzikanten voor zich hebben,’ filosofeerde Morgon verder. ‘Maar is dat muziek? Het is papier en inkt en je kunt er niet naar luisteren zonder tussenkomst van iemand met een muziekinstrument of een stem. In de hoofden van de mensen die ernaar geluisterd hebben is het nog wel muziek omdat ze het zich kunnen herinneren, kunnen oproepen. Maar er klinkt niets meer; zonder instrument is er geen muziek. En zo vluchtig als de muziek zijn wij ook, mijnheer Kappa. Zo zijn we er, zo zijn we er niet meer. Als het Alziend Oog zijn baton laat zakken, dan moeten we ermee stoppen.’

Morgon keek starend voor zich uit; het leek alsof hij in trance was, alsof hij op het moment een directe lijn met zijn almachtige onderhield. Hij stuurde er een wolkje rook naar toe.

‘De mens,’ ging hij verder, ‘vindt zijn levenskracht in zijn eindigheid. Als hij onsterfelijk zou zijn, dan zou hij geen prikkels hebben om te overleven. Hij zou geen drang hebben om te eten, te drinken en om zich voort te planten. De noodzaak om meisjes met mooie muziek en lekker eten het hof te maken zou ontbreken; een weinig begerenswaardige situatie, lijkt me.’

Fons knikte weer. Hij durfde niets meer te zeggen.

‘En daarom, mijnheer Kappa, is het zo prachtig dat we dood gaan.’

Morgon zei het met een gezicht waaruit verlangen sprak.

‘Dat we wéten dat we dood gaan,’ vulde hij aan. Want met die wetenschap in het achterhoofd, zijn we gemotiveerd om iets van ons leven te maken.’

Fons Kappa had de bus genomen naar Florac en was daarna overgestapt in die naar Mende. Op de N106, buiten Florac, vlak bij de camping en de brug over de Tarn, was hij uitgestapt en was een eindje teruggelopen. Het was geen dealer van een bepaald merk, meer een herstelbedrijf, maar buiten was een ruim assortiment occasions opgesteld. Ruim genoeg om een keus uit te kunnen maken; daarvan was Fons overtuigd. Hij betrad het terrein en begon met het bekijken van het aanbod en de op de voorruit geplakte prijzen. Eigenlijk had hij niet eens nagedacht over wat voor auto hij wilde. Functionaliteit was een eis, evenals soliditeit, en verder moest hij die eisen koppelen aan de auto's die beschikbaar waren. De Franse merken waren in ruime mate uitgestald, de Duitse wat minder en er was een enkele Italiaan beschikbaar. Al snel viel Fons' oog op een blauwe Citroen Méhari. Een leuke wagen en hij zou er in opvallen, maar hij vroeg zich af of deze auto aan de gestelde eisen zou voldoen. Fons twijfelde. Toen zag hij de kleine bedrijfsauto. Een oude groene Partner. Functioneel was deze wagen zeker en het leek erop dat hij goed was onderhouden. Fons had er geen verstand van. Wat auto's betrof konden ze hem van alles wijsmaken en dus moest hij zijn vertrouwen stellen in de medewerker van de garage die hem wellicht al had opgemerkt maar die nog niets van zich had laten horen. Misschien was het goed om de contacten vandaag maar eens zelf te organiseren. Hij liep de garage in.

Rechts naast de ingang was een hokje, elke andere typering zou te hoog gegrepen zijn, waarin Fons een dame aantrof; dame in de zin van iemand van wie de typisch feminiene eigenschappen onmogelijk op basis van de buitenkant waren vast te stellen. Ze stak in een vuile,

vette overall, ooit blauw, haar haar was gemillimeterd, de tattoo begon in haar nek en verdween even lager onder haar kleding. Haar veiligheidsschoenen straalden gevaar uit.

‘Of u iemand kan spreken die u aan een auto kan helpen?’ Ze vroeg het met een verbazing die deed vermoeden dat ze ervan overtuigd was dat ze alleen tuinstoelen te koop hadden. Fons knikte. De vrouw verliet het glazen hokje en liep zonder een woord te zeggen de werkplaats in.

‘Marcel,’ bulderde ze. Fons hoorde dat een luidruchtig apparaat werd uitgeschakeld en even later zag hij uit een put in de vloer onder een auto een gezicht tevoorschijn komen. Waarschijnlijk dat van Marcel.

‘Ja.’

‘Een klant. Hij moet een auto.’ En voor Marcel kon tegenstribbelen had de dame hem de rug alweer toegekeerd en ging terug naar haar glazen hokje. Er zat niets anders op voor Marcel om zijn werk te staken en Fons een vette besmeurde hand te geven.

‘Een auto. Wat voor auto had u in gedachten?’ vroeg Marcel.

‘Die Partner lijkt me wel wat,’ zei Fons. Kan ik die meteen meenemen?’

‘Als u hem aan de gang krijgt lijkt me dat geen probleem.’

Marcel liep het glazen hokje in, wisselde een aantal giftige blikken en enkele venijnige woorden met de dame in de vette overall en kwam met de sleutels van de auto de werkplaats weer in. Hij gaf ze aan Fons en samen liepen ze naar buiten. Fons startte de auto nagenoeg meteen en reed na de nodige formaliteiten te hebben geregeld met de dame, in zijn nieuwe occasion de berg weer op.